

α SERMONES S. ELEUTHERII.

SERMO, SEU CONFESSIO DE SS. TRINITATE.

Dilectissimi, Dominum omnium Christum Jesum confitentes, sanctamque Trinitatem unitate venerantes, ipsi soli subjecti estote, Deum immortalem timeat, cui est honor in sæcula sempiterna. *Trinitas* sancta Deus, unus Deus siquidem Pater Verbi viventis, perfectus perfecti genitor est, qui neque ab aliquo, initium habuit, neque in aliquo finem continebit. Qui enim ratione Pater ingenitus filii unigeniti ab alio esse haberet, qui α et ω erat, et est. Unicus autem Filius Dei ex uno Patre Deo nasci voluit, qui est sapientia Patris, per quem omnia creata sunt quæ existant, quæ florent, quæ floruerunt: quæ nascentur, quæ peribunt. Filius verus de Patre vero, æternus de æterno, immortalis de immortali, incorruptibilis de incorruptibili, invisibilis de invisibili, et unus Spiritus sanctus, in quo permanet perfecta vita credentium, in quo sanctitas et sanctitatis fons et ministrator veræ ædificationis: per quem Deus in omnes credentes et super omnes, et Filius, qui per omnes. Quamvis vero Pater a nullo esse habeat, Filiusque ab ipso oriri obtineat, et Spiritus sanctus ab utroque procedat, non tamen hi tres dii sunt, sed unus et ve-

Arus Deus, cujus Trinitas in personis veneranda est, unitas in substantia adoranda est. Trinitas perfecta gloria, regnum sempiternum, regnum perenne et individuum. Nunquam enim defuit filius Patri, aut filio Spiritus. S. Pater æqualis Filio unigenito: Filius par Patri ingenito secundum potentiam divinitatis: minor autem in susceptione nostræ humanitatis Spiritus quoque sanctus non minor Patre et Filio, sed cœternus consolator incertentium, fortitudo fragilem, septiformis, sempiternus et gratiæ largitor subtilissimus. Filius verus vera imago paternæ lucis, et verus splendor internæ claritatis, volens omnes homines ad agnitionem sui nominis pervenire, propter salutem eorum et peccatorum abluitionem de cœlestibus ad terrena descendit. Incarnatus est, homo factus est, passus est, deinde factus obediens usque ad mortem. De cujus obedientia Paulus apostolus attestatur, dicens: *Cum esset Filius Dei didicit ex his quæ passus est obedientiam: et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ, appellatus pontifex a Deo secundum ordinem Melchisedech.* Item etiam Christus die tertia a mortuis resurrexit, deinde in cœlos, unde

descenderat, ascendit, et captivitatem nostram admirabili virtute sua duxit captivam. Omnes igitur catholice fidei servientes credant illum inde venturum, et mortuos et vivos judicaturum. Illos autem qui Christum convertibilem vel commutabilem asserunt sancta et catholica anathematizare debet Ecclesia. Igitur homo factus, id est carnem de sancta Virgine Maria suscipiens, quamvis factus sit in assumptione carnis et sanguinis, tamen id quod erat, Deus natura scilicet et veritate persistens. Nec carnem dicite in deitatis naturam esse conversam; nec in substantiam carnis inseparabilem Dei verbi essentiam commutatam. Inseparabilis enim, et incommutabilis, et inconvertibilis est, idemque secundum Scripturas permanet Dominus omnipotens, qui est benedictus in sæculorum sæcula. Non potest esse major, non potest esse minor; non magnitudine terminari, non tempore comprehendi. Quod enim cœleste est, vel divinum, est sine quantitate, et sine mole cognoscitur: neque ullis terminis continetur. Verbum Dei secundum subsistentiam consistemini, unum adorate Filium et Dominum nostrum Jesum Christum, non determinate, nec seorsum ponite Deum et hominem, velut invicem sibi dignitatis et auctoritatis unitate conjunctum; nec Christum specialiter nominatè *Deum verbum*, quod ex Deo est, nec alium similiter Christum specialiter qui de muliere natus est. Unum autem tantum Christum Dei Patris verbum cum propria carne cognoscite, veneremini, adorate. Unus enim est Christus Filius et Deus, non velut quolibet conjunctio habeatur in unitate dignitatis et auctoritatis hominis ac Dei. Nunquidnam potest natura unire sola dignitatis æqualitas? absit. Pastor etenim dominici gregis Petrus, et virgo electus Joannes evangelista et apostolus, ad alterutrum æqualis sunt dignitatis: propter quod Christi discipuli et veritatis testes idonei vocantur. Horum tamen uterque non unus est. Vos ergo, filii mei charissimi, neque Deum aut Dominum, Christi verbum, Dei Patris asserite; ne iterum apertius in duos dividatis unum Christum et Dominum, et in sacrilegii crimen incidatis. Deum illi seipsum facientes et Dominum. Unitus quidem, sicuti diximus, Deus Verbum carni secundum subsistentiam. Deus quidem est omnium dominator, universitatis creator omnium, et pretiosissimo sanguine suo redemptor hominum. Evidenter autem denegat unitatem, qui dividit in duos Christos eum qui unus est: ille apostata est, et vere infelix, vere perpetuo cruciatui subjiendus. Illi diabolus et angeli ejus in rapinam consurgunt, illi maligni spiritus in receptionem animæ occurrunt: tormenta illi innumerabilia præparantur, et mala, quæ in vita sua egerat, oculis ejus proponuntur. Igitur, ne in hæc terribilia loca deveniatis, consistemini quod unus intelligatur Jesus Christus Filius Dei unigenitus, una servitute cum propria carne venerandus. Consistemini pura mente, laudate perfecto corde, glorificate benigno ore, qui ex Deo Patre natus est Filius unigenitus Deus. Quamvis juxta naturam suam expertus passionis exstiterit, pro nobis tamen secundum

A Scripturas carne perpessus est; et erat in crucifixo corpore propriæ carnis impassibiliter ad se referens passionem. Gratia autem Dei pro omnibus hominibus mortem gustavit, tradens etiam proprium corpus, quamvis naturaliter ipse sit vita et resurrectio mortuorum. Nam ut mortem ineffabili potentia, et admirabili virtute sua, et incalculabili magnificentia proculcaret, et prius in carno sua primogenitus ex mortuis fieret, et primitiæ dormientium, viamque faceret humanæ naturæ ad incorruptionis recursum, gratia Dei pro omnibus, ut dictum est mortem gustavit, et tertia die resurgens sævissimas fauces inferni exspoliavit. Et ideo, licet dicatur quod per hominem facta est resurrectio mortuorum, tamen intelligere debetis hominem factum, verbum quod ex Deo est, et per eum mortis imperium esse destructum. Ut autem Scriptura attestatur, *Veniet novissimis temporibus unus Filius et Dominus in gloria Patris, ut judicet orbem in æquitate*. Necessarium quoque est ut credatis incarnationem Domini nostri Jesu Christi, nativitatem, circumcissionem, apparitionem, Evangelia, passionem, mortem, resurrectionem, et in cœlos ascensionem. Hæc est enim fides recta. Sed quoniam Deum carne unitum juxta subsistentiam virgo concepit, virgo peperit, idcirco eam Christi genitricem profiteamini: non quod verbi natura existendi principium de carne sortita sit. *Erat enim in principio Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum: et ipse est conditor sæculorum, Pater universitatis. Tres quidem sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum et Spiritus sanctus: hi tres unum sunt*. Igitur omnium creatorem unum in substantia, Trinitatem in personis consistemini, ut ad cœlestia gaudia pervenire mereamini, ubi florent merita sanctorum, quorum gaudium et exultatio non desinet usque in sempiternum, regnante Domino nostro Jesu Christo, eum Patre cœterno, cooperante gratia Spiritus sancti, qui sit laus, imperium, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

TRANSITUS S. ELEUTHERII EPISCOPI.

In illis temporibus dum beatus Eleutherius Tornacensis Ecclesiæ pontifex præsessecundus, litigatio magna inter Tornacenses clericos exorta est. Quidam enim hæretici quasdam propriæ hæreseos novitates proferebant, et prædicationem veritatis destruere conabantur, audentes mysterium divinæ dispensationis corrumpere, et negantes paranymphum cœlestem partem virginis nuntiasse. Alii autem hæretici confusionem inducentes, et unam carnis et deitatis naturam esse male componentes, divulgabant tali confusione divinam naturam unigeniti passibilem, et purum hominem esse qui de beatissima virgine Maria natus est, impudenter asseriebant. Alii vero Spiritui sancto adversabantur. Alii autem Deo devoti et servientes, credebant veritati, non obedientes falsitati. Tanta autem litigatio inter illos erat, ut etiam hæretici catholicos Ecclesiæ Tornacensis filios invaderent, et in fluvio qui dicitur Scalda multos obruncatos submergerent. Eodem tempore beatus Tornacensis Ecclesiæ antistes Romam ierat, et secum ca

put Mariæ Ægyptiacæ asportaverat. Ipsum enim ab A Ecclesia Romana beati Petri apostoli occulte accepit, et in Ecclesia Christi genitricis Mariæ detulit. Hoc modo igitur vir Dei a Roma regressus cum magna exultatione universi populi suscipitur. Exsultant clerici, et dalmaticis induti, beato pastori suo obviam procedunt, sed ex improvviso gaudium omnium geminatur. Ipse enim pontifex reliquias beate Mariæ, quæ tot et tanta mala sustinuit, afferbat. Cum autem Nerviam portam intraret in eodem loco miraculum magnum a Deo manifestatum est. Occurrentibus enim populis gaudentibus, similiter clericorum agminibus, palliatus, beatus antistes conscendens montem, qui dicebatur Mons thesauri absconditi; nunc autem dicitur Mons S. Andreæ, reliquias sanctæ Mariæ Ægyptiacæ, et Humerum beati Stephani protomartyris B omni populo ostendit. Subito autem circa reliquias capitis sanctæ Mariæ quædam claritas de cælo adveniens apparuit: quæ etiam ab omnibus visa est, donec intraret ecclesiam Christi genitricis. Super Humerum autem beati Stephani, lucidior claritas in modum circuli quasi argentei visa est. Cum vero ecclesiam totius populi vallatus caterva intraret, quatuor viri, duæ mulieres magna infirmitate periclitabantur, quæ vocatur ignis gehennæ. Tunc vir Dei pictæ e motus, caput ante mulieres, humerum autem ante viros posuit, dicens: *Orenus omnes*. Procuumbentibus autem et orantibus illis ait: *Sancte Stephane protomartyr, succurre his hominibus: Sancta Maria miserere hujus feminei sexus. Non enim profecto surgemus ab oratione, donec sani efficiuntur*. Ad C hanc vocem omnes liberati sunt. Caro autem, quam in ipsa infirmitate perdidit, restituta est in ipsa hora. Mutus quoque assistens locutus est, dicens: *Ecce reliquias beati Stephani et sanctæ Mariæ*. Tunc omnes obstupefacti admirabantur. Illis temporibus reliquias sanctorum nec in auro vel argento ponebantur. Hæc acta sunt nonis Octobris. Beatus siquidem Eleutherius jam Tornacensem Ecclesiam triginta annis et uno rexerat, Blandinensem vero novem. Qui audiens filios Ecclesiæ perturbatos indoluit. Deinde auctoritate Romani papæ decrevit, quatenus omnes hæretici ab ipsa civitate ejicerentur, ut Christum Dei Patris Filium unanimiter confiterentur. Igitur a præsule coacti, diem competentem elegerunt, in qua synodum suam antistes Christi Eleutherius convocaret. Advenit dies in quo synodus convocata erat, advenirent etiam filii catholici, hæreticorum sectam confundentes, adfuerunt et nonnulli hæreticorum illis contradicentes. Exsurgens autem sanctus vir Dei Eleutherius, et manu faciens silentium ait: *Omnes Dominum Patrem et Filium ejus, cum Spiritu sancto confitentes audite*.

SERMO DE TRINITATE.

Credite in unum Deum, Patrem omnipotentem, et in Filium ejus unicum Dominum nostrum Jesum Christum, qui ex Deo Patre natus est Filius unigenitus, immensus de immenso, immortalis de immortali, invisibilis de invisibili, sempiternus de sempi-

terno, per quem et cum quo omnia quæ continentur in cælo, vel in terra, aut in mari fecit Pater. Hortor ergo vos, dilectissimi, credite Dominum nostrum Jesum Christum propter salutem hominum et sæculi liberationem de cælis descendisse, incarnatum, et hominem esse passum sub Pilato præside. Præterea die tertia a mortuis resurrexisse, et iterum in cælos, unde descenderat, ascendisse. Hæc decreta, filii mei charissimi, tenere et observare debetis. His vos devote oportet obtemperare, si gaudia vultis promereri cælestia. His dogmatibus et decretis antiquorum Patrum obedite, considerantes et lucidissime intuentes quid sit incarnatum esse, et hominem factum Dei verbum. Vos enim asserere non debetis, quod natura Dei immutata sit, sed magis quod copulaverit sibi anima rationabili carnem animatam, Christusque Dei Filius irreprehensibiliter, ineffabiliter, substantialiter homo factus sit, et filius hominis etiam sit appellatus. Itaque Christus Jesus qui ante omnia sæcula ex aeterno Patre natus est, etiam ex muliere, id est beata Virgine Maria carnaliter procreatus est, non quod cælestis ipsius natura de sancta Virgine sumperit exordium, nec propter seipsam necesse habuit nasci secundo, post illam gloriosam nativitatem quam habuit ex Patre. Non enim est competens, sed magis stultum affirmare quod Jesus Christus Dominus noster, qui ante omnia sæcula est coæternus Patri, post generationem Patris alterius induerit, ut per illam quam in virgine assumpsit, esse inciperet. Sancta autem catholica universalis Ecclesia affirmet et credat, quod propter salutem hominum et peccatorum ablutionem sibi naturam copulaverit humanam; et processerit ex utero virginali, utero impolluto, sed ab angelis dignissime cælestibus conservato. Ideo asserunt illum catholici Patres, et nos auctoritate majorum carnaliter esse natum. Qui benignus et misericors omnes volens ad semitam deitatis convertere, ex ipso virginali et incontaminato utero, ut supra dictum est, secum conjunxit carnem, et generationem sustinuit carnalem, suæ carnis suam faciens nativitatem. Deinde credite ipsum crucifixum esse, et tertia die a mortuis resurrexisse: non quia Deus Verbum in sua natura sub Pilato præside sit colaphis cæsus, deinde patibulo crucis affixus, aut quia pro nobis transfixiones lanceæ atque clavorum, et tanta vulnera sustinuerit (Deus namque incorporalis et extra passionem est), sed quia corpus illud, quod proprium factum est ipsius hæc pro nobis sustinuit. Hæc omnia idcirco dicitur pro omnibus hominibus ad peccatorum redemptionem passus esse. In eo etenim corpore quod patiebatur, inerat Deus, qui nullo modo pati poterat. Similiter mortem ipsius intelligere debetis. Naturaliter enim incorruptibile est et immortalitatis Dei verbum. Sed quoniam gratia Dei, proprium corpus ipsius, juxta sententiam doctoris gentium Pauli, mortem gustavit, ideo dicitur Deus pro nobis mortem esse passus, non quia mortem ipse expertus fuisset, quantum ad naturam ipsius pertinet (idoneum siquidem non esset, sed ineptum asserere

hoc), sed quod, ut superius diximus, vera caro ipsius mortem gustaverit. Ita carne ipsius resurgente iterum resurrectionem asserite, non quia in corruptionem cecidit, sed quod ejusdem corpus surrexit. Itaque, dilectissimi, deprecor fraternitatem vestram quatenus Deum verum, et Filium ejus Jesum Christum Dominum nostrum devote veneremini, adorate benigno corde, laudate pura mente, confitemini lacrymosis suspiriis, non sicut hominem eum verbo glorificantes, ne inducatis quamdam speciem divisionis, sed unum et eundem honorate : quia non est corpus suum (cum quo etiam ipse assidet Patri) a Verbo alienum. Nec etiam debetis contestari, quasi assidentibus duobus filiis, sed uno cum carne per unitatem. Præterea fides vestra credere debet quod Christus Dominus noster mediator Dei et hominum factus est, et reconciliator ad pacem Deo Patri pro nobis, offerens se in odorem suavitatis. Ideo enim dicebat per prophetam : *Sacrificium et oblationem noluit; holocausta pro peccato non tibi placuerunt, corpus autem perfecisti mihi. In capite scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, Deus.* Proprii enim corpus non pro se ipso obtulit, sed pro nobis in odorem suavitatis. Fratres mei, quis vestrum ultra dubitet, agnum verum et immaculatum pro salute humani generis immolatum, et ab impiis Judæis crucifixum? Ipse est, qui nos per admirabilem virtutem et ineffabilem potentiam divinitatis suæ redemit, rebellesque et superbos Judæos devicit, et claustra gehennæ expoliavit, educens de vinculis captivos, emittens de tenebrarum locis carceratos, clamantes et dicentes : O triumphator bone sæculi, o pie bellator diabolice fraudis, te nostra, clementissimæ Jesu, in his tormentorum pœnis exspectabant lamenta, te, misericors Christe, flebilium in caliginosis locis conclamabant suspiria. Ecce advenisti quem ab antiquis temporibus exspectavimus. Libera nos quem in terra positi olim devote coluimus. Ipse est qui post destructionem diaboli, et liberationem sanctorum de tenebris clamantium die tertia resurrexit, et ascendens in regnum cœlestis sedet ad dextram Dei Patris. Ipse est Filius Mariæ, quæ virgo de Spiritu sancto concepit, quæ in virginitate illibata Deum et hominem peperit, quæ etiam post partum Virgo et Mater Salvatoris permansit. Qui se, ut supra dictum est, hostiam immaculatam, hostiam Deo Patri placentem obtulit. Si quis autem dixerit, quia tam pro se ipso, quam pro nobis sacrificium se Deo obtulerit, non extremum effugiet supplicium, sed pœnas in interitu cum impiis dabit æternas. De Spiritu quoque sancto, cum discipulis suis diceret : *Ille me clarificabit, hoc, filii, sentientes unum Christum et Filium, non velut alterius gloria egentem, confitemini gloriam a Spiritu sancto consecutam : quia ejusdem Spiritus me superior, me melior ipso est. Licet vero in substantia sua Spiritus ejus sit, et intelligatur in persona proprietas, secundum id quod Spiritus ejus est, et Filius, tamen ab illo non est alienus. Appellatus enim est Spiritus veritatis, et veritas Christus est. Igitur a Filio similiter, sicut a Patre*

A Spiritus sanctus procedit. Spiritus enim sanctus miracula per manus sanctorum apostolorum faciens, Deum glorificabat Jesum Christum, postquam per gloriosam resurrectionem suam in cœlum (unde pro liberatione animarum nostrarum descenderat) ascendit : ideo a nobis et nonnullis catholicis viris Christus creditur Deus natura existens, per Spiritum suum virtutes et gloriosa miracula gentibus per universum orbem dispersis demonstrans. Inde dicebat Dominus noster Jesus Christus, *quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis.* Sed nequaquam idem Spiritus sanctus alterius participatione potens aut sapiens dicitur, quia perfectus est per omnia et in omnibus, et nullo penitus indigens bono. Nam paternæ virtutis et sapientiæ cœlestis, id est Filii, Spiritus sanctus creditur, et idcirco ipsa re et virtute subsistente virtus et sapientia comprobatur. Dilectissimi fratres, hæc est fides recta, et omnibus catholicis viris tenenda, quam nisi quisque firmiter et recte crediderit, non poterit a consortio diaboli liberari. Unum in substantia, trinum in personis confiteamini, ut ad cœlestis regnum pervenire et æternis bonis perenniter gaudere mereamini ; ubi gaudent angeli, lactantur apostoli, exultat martyrum turba gloriosa, plaudit confessorum et virginum caterva, quos Redemptor mundi perenni laurea coronat, qui vivit et regnat Deus, omnipotens, invisibilis, æternus, incorruptibilis, cui est honor, laus, decus et imperium, potestas indeficiens, majestas immarcescibilis, gloria perpes et virtus ineffabilis cum Patre et Spiritu sancto per infinita sæcula sæculorum. Amen.

C Si quis autem his decretis contradixerit a Patre, et Filio, et Spiritu sancto, anathema sit. His dictis beatus pontifex Eleutherus sedit. Catholici autem viri qui ad sanctam synodum convocati erant, vocem cum gaudio levantes glorificabant Deum, dicentes : Trinitatem in unitate veneramus et colimus, unitatem in substantia profiteamur, et devote adoramus, e contra confundantur hæretici, deinde a sacra synodo recedunt confusi. Synodo autem ad propria revertente, sanctus similiter Eleutherius ad aulam suam, quæ in oppidano loco continebatur, cum catholicis viris jam septuaginta et uno existens anno regressus est. Interea per quinque annos Tornacensis Ecclesia, quibus sacerdos supervixit invictissimus, a catholicis viris sublimatur. Interim autem hæreticorum pars confunditur. Quid facerent? Consilium inierunt, quid de illo fieret exquisierunt, et dicebant : Si ita prævaluerit apud nos, vita nostra contemnetur ; si autem prævaluerimus, victoriam laudis adepti erimus. Sic illis in una dierum colloquentibus, ecce beatus pontifex, cum Athanasio diacono et Audoenno fidei discipulo ab ecclesia beatæ Mariæ Tornacensis egrediebatur ; quem videntes hæretici post angulum occultati (multis enim modis insidiabantur ei) dicebant : Ecce destructor legis nostræ, venite occidamus eum. Igitur fustibus arrectis duriter ceciderunt eum, et relicto seuivivo ante ecclesiam, plagis impositis occulte abierunt. Discipuli similiter, relicto pastore

suo, fugerunt. Quod audiens Censorinus Cæsar, omnes patibulo crucis afflixisset, nisi oratio viri Dei prævaluisset: fit per urbem tumultus populi, clamant juvenes, lugent matronæ, et virgines cinere asperguntur, senes præsulem semivivum videre certantes, ipse autem exanimis jacebat, et a sancto ejusdem capite, et ut ab utroque latere sanguis emanabat. Tunc a civibus urbis parato, ut ipse rogaverat, stratu cilicino, intra domum suam delatus est: qui quinque postea vivens per hebdomadas, in ipsa infirmitate cæcum illuminavit, et nonnullos infirmos curavit. Igitur finis dierum beatissimi Eleutherii appropriavit, fratres suos et veræ religionis cultores advocavit, et palam corpus et sanguinem Christi percepit, se eadem hebdomada e carcere corporeo transmigraturum prædixit. Quid facerent? Patrem suum cœlestia desiderare videbant, ipsumque jam deserere Christianos desebant, quos blande allocutus ipse ait: *Finem universæ carnis ingressurus, a Domino promissa mihi gaudia æterna percepturus, hortor vos, charissimi, odia fugite, concordiam seminate, schismata dissipate, virtutem exsequamini, mala temporanea pro iudice vestro patiamini, quatenus dignum pœnitentiæ fructum Christo exhibere mereamini. Omnis etenim homo fenum, caro autem ejus ut stipula agri. In matutino virens florescit, in vespere arida labitur et vilescit. Patientes estote, casti permanete, Dominum timeate, in omnibus bonis perseverate. Audiat enim David dicentem: Homo vanitati similis factus est. Itaque pulvis sumus, in iudicio resurgemus ante tribunal Christi, teste Scriptura, omnes astabimus. His dictis, tanta claritas oppidanum locum, in quo natus erat, affulsit, ut omnes qui ad exsequias tanti Patris venerant facti quasi in excessu mentis spiritum ejus ab angelo elevari in nube viderent, et cum claritate nubis cœlos penetrare, et claritatem cum ipso volantem, nullatenus apparere. Sic unda sacri sanguinis perfusa verus martyr et confessor in pace abiit. Pridie kalendas Julii.*

Hæc acta sunt ab hæreticis septimo calendarum Junii et in ipso anno beatus Eleutherius obdormivit in pace, regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor et potestas per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO DE INCARNATIONE DOMINI.

Paterna auctoritas fraternam charitatem cohortatur ut credat, et ut a malis cesset clementer expositulat. Clamamus, nemo mortalis obaudit. Christum invocamus, Christus cœlestis exaudit. Verumtamen infideles fideliter audiant, insipientes sapienter intelligent. Credimus Deum Patrem omnipotentem, visibillum et invisibillum creatorem. Adoramus Christum perfectum perfecti filium. Veneramur Paraclitum ab utroque procedentem Spiritum. Quemadmodum Pater absque initio est, sic etiam Filius, cujus Pater Deus est, sine principio permanet. Unigenitus eum ab ingenito descendens, semper Deus fuit, qui semper filius, cujus Patrem Deum esse confitemur, permanuit. Antequam mundus fieret Verbum Pater ha-

Abuit, sapientiam obtinuit, et virtutem non amisit. Verbum perhibent Patres catholici Dei fortitudinem, Dei sapientiam, quam semper fuisse non dubitamus. Ut autem certius ab initio ipsam fuisse sapientiam credamus, quid dicat aperte, audiamus: *Ego ex ore Altissimi exivi. Cum enim Altissimus firmamentum stabiliret, firmaret terram, et fons aquæ de profundo abyssi erumperet, ego in altissimis cum Patre eram, cum ipso omnia disponens. Et iterum dicitur: Omnis sapientia a Domino Deo est, et cum ipso fuit semper, et est ante ævum.* Ut etiam ipse Pater ostenderet ab initio Verbum fuisse, apertius pronuntiat dicens: *Eructavit cor meum Verbum bonum (Psal. XLIV, 1).* Credimus illum sic esse Deum, ut Pater semper permaneat: quoniam Verbum, Sapientia et Fortitudo ejus est Filius. Siquidem de partu Mariæ Virginis prophetæ sunt præconiati. De nativitate enim Christi Isaias propheta perhibet, dicens: *Ecce virgo in utero concipiet, et pariet filium, et vocabitur consiliarius, Deus fortis; cujus potestas et imperium permanebit in sempiternum (Isai. IX, 7).* Unigenitus itaque Patris ingeniti Christus secundum carnem ex semine David natus est, factus homo visibilis, cujus Pater Deus est invisibilis. Necessarium quidem erat humano generi, ut quem Pater ab initio invisibilem genuerat, virgo conciperet, virgo nobis visibilem produceret, et virgo post partum permaneret, essetque in Deo (forte a Deo) Christus ante omnia sæcula genitus sine muliebri concubitu ex cœlesti Patre: et perfectus homo ex utero virginali nasceretur, absque carnali patre. Ingrediens namque sanctus Spiritus virgineam puritatis aulam, talem Christum, hominem factum ex ea fecit procedere, qui perdita restauraret, et omnium delicta relaxaret, qui innocens innocentem sanguinem suum pro redemptione humanæ fragilitatis effunderet, et per hominem visibilem Deus invisibilis unigenitum suum visibilem hominibus præsentaret. Itaque Jesus Christus secundum carnem natus et octava die circumciscus est. In cujus circumcisione carnis, quemadmodum circumcisio linem dedit, ita per baptismum Christi consecratio baptismatis exordium habuit. Ipsum enim aqua Jordanis abluendo non sanctificavit, sed easdem aquas Filius Dei ingrediendo purificavit. Igitur ut Pater per prophetas suos prædixerat, virgo concepit, et creatura creatorem suum terris edidit. Ipsum tertia die post passionem resurrexisse, et in cœlos ascendisse, videntibus apostolis, perhibens. De cujus gloriosa passione Paulus apostolus ad Philippenses scribens ait: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo: humiliavit semetipsum obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. I).* Nos ergo de Deo id sentientes non dicimus purum hominem, qui de Virgine Maria natus est, nec separatim alterum filium hominis, alterum Filium Dei prædicamus, ne aliam personam carnis, aliam Deitatis faciamus, sed in Verbo Dei et in carne unum Christum profiteremur et credimus, et Filium uni-

genitum secundum naturam esse testatur et colimus. Id etiam palam aperimus, similiter Dei Verbum carnis et sanguinis exordium habuisse, et nostrum corpus suum specialiter fecisse, et perfectum hominem de virgine processisse, non tamen abjecta cœlesti Deitate, ut illam generationem amitteret quam habebat ex æterno Patre. Hoc utique ratio catholicæ fidei testatur. In hac religione sanctos Patres, et Dei electos milites verosque agonistas fuisse didicimus, qui veraciter matrem Domini nostri Jesu Christi virginem crediderunt: non quia Deitas naturaque Verbi in ipsa exordium acceperit, sed quod anima rationali ex ejusdem virginis impolluta alvo illud sacratissimum corpus Christi animatum natum sit, cui Dei Verbum adunatum substantialiter scimus esse natum carnaliter. Hinc de eo Paulus apostolus ad Thessalonicenses scribens ait: *Ipsi enim de vobis annuntiant, qualem introitum habuerimus apud vos, et quomodo conversi estis ad Deum a simulacris, servire Deo vivo et vero, et expectare Filium ejus de caelis, quem suscitavit, Jesum, qui eripuit nos a ventura ira. Nos ergo sanctæ hujus fidei eultores, ac Christianæ legis sectatores profiteamur secundum substantiam Dei Verbum carni unitum, unumque Christum Deum, eundemque hominem cum propria carne adorandum. Testamur vero corde, perhibemus pura mente, confitemur modesto ore, Filium Dei crucifixum carne, mortem pertulisse carne, factumque ex mortuis primogenitum, secundum quod in ipso permanet perfecta vita credentium, qui ut Deus, omnium vivificator est fidelium.*

Hæc, dilectissimi, scribo, ut pax et concordia Ecclesiarum conservetur, et indissolubile charitatis vinculum permaneat, donaque divinæ largitatis non minuantur. Trinitatem in unitate veneramus et credimus Patrem Filiumque sic initio fuisse, ut procedentem ab utroque Paracletum confitemur et colimus, non tres deos, sed unum tantummodo Deum: cui fideliter persolvamus debita, ut nobis relaxare nostra non dedignetur crimina Dominus ac Redemptor noster, qui tanta in servis suis miracula mirabilis operatur, et majora horum videbimus, adjuvante illo cujus majestas et pulchritudo, immarcescibilis gloria, virtus et honor inæstimabilis permanet in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO DE NATALI DOMINI.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutaris. Ecce in his diebus impletum cernimus quod voce Isaïæ prophætæ dicitur: *Ecce virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel.* Ecce virgo concepit absque virili semine, virgo parturivit absque aliqua carnis infestatione. Ejusdem enim filii nativitate humanæ plebis lætitia augmentatur: cujus ortu inimicus nostræ substantiæ mœrore confunditur. Ille etenim adversarius noster, qui diluculo ut Lucifer oriebatur, qui in paradiso Dei deliciarum cibus delectabatur, cecidit de cœlo et aulire promeruit: *Si ut aquila exaltatus fueris, inde a Domino turpiter detraheris.* Ille quidem inimicus humanæ substantiæ, qui

dixerat se similem Altissimo, per superbiam elapsus, rugiens ut leo, quærit quem devoret. Non quærit hominem infidelem, non iracundum, non illos qui foris sunt, sed quærit humilem, modestum, rationabilem, vel aliquem de Ecclesia Christi dejicere nititur. Iste invidus hominem de paradiso Dei ejectum in hanc miseriam et convallem lacrymarum misit, et beatum Job a Deo longe facere voluit, nec potuit. Ipsi enim immaculato et simplici viro dicitur: *Virtus ejus in lumbis ejus, et potestas in umbilico ejus.* Igitur per primi hominis inobedientiam, in mundum intravit mors et miseria: per natalem vero secundi hominis ingressa est salus et lætitia. Stella solem dedit: Virgo Deum hominem absque homine; virga florem parturivit. Si Maria virgo non permansisset, non utique Filium Dei genuisset. O quam laudanda virginitas! Ait beatissimus Isaïas: *Exiit virgo de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet (Isai. xi, 1).* Virgo mater est Christi, simplex, humilis et immaculata, nullo germine extrinsecus cohærente, et ad Dei imaginem secunda unione. Necessarium revera erat hominibus, ut virgo Dei Filium conciperet, Satanæ quidem molestum, nobis autem fructuosum. De illo flore quem virga Jesse protulit, scriptum est: *Ego flos campi et lilium convallium.* Si virginitas virgini non prodesset, propheta Virginem de Virgine nasciturum non significasset. Optima tamen est continentia viduæ, melior autem castitas virginalis. Aliter autem lex Moysi data erat. Scriptum est enim: *Beatus qui habet semen in Sion. Et Maledicta sterilis quæ non parturit.* Et alibi: *Non erat in tribus eorum infirmus.* In lege vero Domini nostri Jesu Christi dicitur: *Lætare sterilis:* nec te lignum arbitreris aridum. Habebis locum pro filiis et filiabus tuis in æternum. Nunc etiam qui infernus est, fortior efficitur, testante Apostolo, qui ait: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Igitur quia Christus ante omnia sæcula, ex æterno Patre genitus est, divinæ virtutis ineffabile sacramentum fuit. Quam vero ex virgine nobis visibilis, ut homo, apparuit, humanæ gratia salutis existit. Mors mundum ingressa est per Evam; vita vero perditam restauratur per Mariam. Postquam eum Virgo in utero concepit, Virgo lumen quod illuminat omnem hominem ventrem in hunc mundum parturivit: *Cujus principatus super humerum ejus, qui est Deus sortis, pater futuri sæculi (Isai. ix, 7).* Maledictio adversus omne genus humanum prolata soluta fuit. Quis autem hoc divini consilii posset æstimare secretum, quod Virgo in utero acciperet, Virgo Deum ante omnia a Patre genitum sine matre parturiret? Deusque invisibilis per hominem visibilem appareret, et conditione humanæ mortalitatis mortem suscipiens, nulla corporis generationis lege conceptus de originali utero humana sub lege prodiret, ipsaque ejusdem Mater virgo incorrupta permaneret? Itaque Christus absque matre ante secula natus de invisibili patre, nec sibi, sed humano generi necessarium, sine carnali patre secundo nascitur ex visibili matre. Et quia periclitabamur per primæ mulieris inobedientiam, oportebat

ut salvæmur per feminam. Gaudeat genus humanum, Christus enim nascitur, et vilibus pannis obsitus in præsepio animalium ponitur. Vilis quidem pannorum magnum et inenarrabile est sacramentum. Illa enim vilis pannorum a magis adoratur, ipsique puero in præsepio jacenti, et super angelicam creaturam regnanti, *aurum, thus et myrrha* offertur. Aurum decet regem, thuris oblatio magnum sacerdotem, myrrha vero mortuorum sepulturam. Aurum quidem significat Filium Dei ex Virgine natum, jam in terra regnare. Thus vero summum sacerdotem se pro nobis hostiam Patri cœlesti offerre. Myrrha vero eundem Virginis Filium pro salute humani generis sepeliri et resurgere. Panni ergo quibus Virgo mater infantem circumligat, nostra scimus esse peccamina, dicente propheta: *Vere infirmitates nostras tulit, et peccata nostra ipse portavit*. Per hos viles pannos manifestum est ipsum nostra suscepisse delicta. Quod autem ponitur in medio duorum animalium, inæstimabile est Dei mysterium. Ecce impletum est quod voce Abacuc propheta dicitur: *Domine, audivi auditum tuum, et timui; consideravi opera tua et exavi: in medio duorum animalium*. Bene autem Filius hominis inter vilia ponitur animalia. Ipse est enim vita hominum, pastus angelorum, et pabulum jumentorum. Oportebat ergo ut ille qui erat panis vivus, inter duo animalia in cunis vagiens mitteretur. Ipse est enim qui ait: *Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi*. Ipse est Agnus mundus, cujus illibatum corpus postquam a sacerdote fuerit attractatum, et ab omni fideli populo conestum, permanet illæsum et inconsumptum. Postquam ergo impletum est quod de partu Virginis propheta prodiderunt, et patriarchæ præconati sunt, omniaque completa quæ per Gabrielem angelum de Christo oportebat fieri, competens fuit ut novus homo procedens de homine mundus, virgo exutus de virgine, novam sibi acquireret familiam: ut qui in cœlo adorabatur ab angelis, angelos etiam sibi institueret in terris. Deinde baptizari voluit a Joanne, rex a milite, Dominus a servo. Non quod aliqua commisisset facinora, sed ut nostra per ejus baptismum deleterentur peccamina. Ipsum enim aqua non mundavit, sed eam ingressu suo, qui baptizabat in Spiritu et veritate, benedixit. Deinde populo annuntians verbum vitæ et veritatis quosdam fert esse discipulos, alios autem evangelistas. Gemini nantque fratres, id est Jacobus et Joannes, relicto patre suo Zebedæo et navi, Salvatore sequentes curam familiæ et affectum sanguinis unanimiter postponentes reliquerunt. Post hæc multi alii discipuli, quibus a Domino Jesu dictum est: *Si quis vult post me venire abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me*. Sic enim Scriptura continet divina. Nemo miles cum uxore pergit ad prælium. Si quis vult sequi vestigia Redemptoris, omnia relinquat, neque post tergum, quemadmodum uxor Loth perspexit, respiciat: *Nemo enim mittens manum ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei*. Si quis vero habet unde animam suam a fraude inimici redimere

A possit, pauperes nutriat, hospitalitatem sectetur, nudum vel vili vestimento cooperiat. Cum autem Christus de terris ad cœlos ascendere, de inferno ad superiora transire vellet, ut discipulis suis longe ante prædixerat, mortem pertulit, ut mortuos peccato liberaret. Prædicavit, ut viam salutis nobis ostenderet. Resurrexit, ut vivificatos vivere faceret. Cujus, carissimi, nos sequentes vestigia non placeamus nobismetipsis, sed Deo et proximo. Sic enim Jesus cum pacem annuntiaret populo, discipulis ait: *Non veni facere voluntatem meam, sed illius qui misit me*. Cum enim Filius hominis voluntatem Dei adimpleret, Judæi dicebant illum peccare in Deum, qui potius Filium non recipiendo quem miserat, Patrem exprobraverunt, et ideo Filium Dei qui nil commiserat, crucis patibulo sine causa affixerunt. Peccata ergo peccantium ceciderunt super Christum, qui innocens inventus quasi blasphemus occisus est. Deinde victor Dominus Jesus expolians loca tenebrarum, tertia die resurrexit, et in cœlos unde descenderat feliciter ascendit. Quomodo autem humanitas ascendit, nisi quia Deitas prius descendit in inferiores partes terræ, ut humanæ uniretur naturæ? Descendit enim cœlestis Deitas, ut ascenderet Redemptoris humanitas. Ipse est una ead mque persona. Semper enim in Patre, semper a, ud Patrem, semper fuit cum Patre. Post ascensionem quoque humanitatis Spiritum sanctum in igneis linguis apparentem discipulis misit. Spiritus quidem Filii virtus est, quæ de illo exibat, et sanabat omnes. Dicitur tamen a Patre procedere, et ad ipsum referri solet: de quo et ipse est, et quod ipsius est. Ipse namque Christus perhibet, dicens: *Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me*. A Patre enim habet Filius ut sit Deus. Est enim de Deo, Deus. Ab illo habet ut de ipso procedat Spiritus sanctus. Igitur, fratres carissimi, debita veneratione frequentemus adventum Domini nostri Jesu Christi. Fugiamus superbiam, ne in infernum obruamur, ut mali angeli. Superbia enim homo inflatur, avaritia quatitur, ambitione delectatur. Nolite de divitiis sæcularibus gloriari; nolite aliis præferri, ne cogitatio mala subrepat; et qui nunc auratas vestes concupiscitis hactenus sedere in sordibus placeat, ut et vos Christo placeatis: cui est honor cum Patre invisibili per omnia sæcula sæculorum. Amen.

D SERVO IN ANNUNTIATIONIS FESTUM.

De tripartita solemnitate beatissimæ Virginis Mariæ, fratres carissimi, in qua angelus annuntiat, Virgo concipit, unigenitus ingenui Filius carne vestitur, pauca dicenda sunt, quamvis multimoda laude dignus sit qui nuntiat, dignior quæ per aurem concipit: dignissimus autem qui nuntiat, dignior quæ per aurem concipit; dignissimus autem ille qui concipitur. Hæc est dies salutifera, debita veneratione a nobis celebranda, quæ terrena cœlestibus conciliat: in qua ad nos Redemptoris divinitas descendit, ut ad cœlos nostra scenderet humanitas. Hæc est illa solemnitas dies quæ ab angelo sumit exordium, qualiter Virginem de Virgine nasciturum nuntiavit, qua-

liter Virginem virtus Altissimi obumbravit, qualiter A
 incontractabilis Deus dignatus est contractari, qui
 est æternum lumen quod illuminat omnem hominem
 venientem in hunc mundum. Hæc est dies sollemnis
 que nos de terris ad superna extollit et elevat, ac
 super cœlos cœlorum honorifice sublimat, ut vobis
 præsens sermo declarabit. Ejecto siquidem primo
 homine per lignum scientiæ a Domino vetitum et
 incongrue gustatum, fallacia dæmonum homines per
 illecebras vitiorum errantes decepit, decipiendo cap-
 tivavit, et captivando in tenebras exteriores demer-
 sit. Ibi fletus et stridor dentium auditur, testante
 Domino. Cum enim gloria diaboli excitasset ambi-
 tionem, ambitio provocasset invidiam, genus huma-
 num de terris ad cœlos transferri dolebat. Nam quia
 miserabiliter deciderat, solatium suæ miseriæ sibi B
 per hoc inferebat. Considerans igitur Pater perditio-
 nem humani generis per serpentis fallaciam, mundum
 liberare dignatus est per unigeniti Filii sui incarna-
 tionem, ut quoniam femina per exhortationem dæmo-
 nis ejecta erat de sedibus paradisi, per salutationem
 angeli gloriam mereretur excipere immortalitatis.
 Decepit Evam exhortatio inimici, confortavit Mariam
 salutatio Gabrielis. Nuntiat angelus ut fallacia dia-
 boli destruat: obumbratur Virgo virtute Altissimi,
 nuntiante angelo, ut femina reparetur jam dudum
 decepta a Satanae nuntio. Incorruptibilis Deus carne
 ves itur et descendit, ut per hanc secundum homi-
 nem Jesum ascenderet vetus homo, qui, fructu incon-
 grue gustato, ad hanc miseriam et convallam lacry-
 marum devenit. Legitur namque quod cum mulier C
 decepisset virum suum, dictum sit ei a Domino: *In
 dolore paries filios, et ad virum conversio tua, et ipse
 dominabitur tui.* Hæc tria incommoda patiuntur,
 quæcunque Mariæ virginitatem non imitantur: ac si
 ei Dominus diceret: Quando ad virum conversio tua
 erit, servituti illius subjeceris; cum autem parturires,
 doloris et tristitiæ detrimenta patieris. Hæc autem
 tria excluduntur a felicitate Virginis Mariæ, et non
 tantum ab ipsa Virgine, sed ab omnibus quæcunque
 suam Christo devoverint virginitatem. Venite igitur,
 virgines, quæ Virgini virginitatem vovetis, vovete
 Virgini corporis integritatem, quæ Domino illibatam
 exhibuit castitatem. Quanti ergo meriti eadem Virgo
 fuerit, audite. Non enim tantum meruit allocutione
 angelica visitari, sed intra claustra virginalis uteri D
 illum comprehendere qui nullo modo poterat com-
 prehendi. Mater nostra Eva tribus malis aggravatur,
 beata vero Maria ab his excluditur, et tripartita fel-
 citate lætatur. Salutatione etenim angelica confor-
 tatur, confortata benedicitur, et plenitudine gratiæ
 fecunda esse nuntiatur. Sic enim scriptum est: *Mis-
 sus est angelus ad virginem.* Hanc esse virginem con-
 sistemus, de qua in Isaia legitur: *Exiit virga de radice
 Jesse* (id est, Virgo Maria), *et flos de radice ejus
 ascendet,* id est Christus. Ipse enim in Canticis Can-
 ticorum perhibet dicens: *Ego flos campi. Et ingres-
 sus ad eam dixit: Ave, gratia plena, Dominus tecum.*
Benedicta a tu in mulieribus, et benedictus fructus ven-

tris tui. O vocem angelicam plenam suavitatis et læ-
 titiæ! Cum enim dixit, *Ave, Maria,* salutationem
 cœlestem Virgini exhibuit. Cum autem dixit, *Gratia
 plena,* ostendit exclusam esse illam sententiam, per
 quam primi parentes longe a Deo facti sunt, et resti-
 tutam supernæ benedictionis gratiam, per quam liberati
 a servitute intra paradisum introducti sunt. Cum autem
 protulit: *Benedicta tu in mulieribus, et
 benedictus fructus ventris tui,* non tantum fructum
 ventris ejus benedictum expressit, sed omnium quæ-
 cunque sequentes Mariam Virginem in virginitate
 permanserint. O Virgo benedicta, o Virgo a Condi-
 tore mundi perelecta! illum qui ante omnia secula
 genitus est, absque matre ab æterno Patre, concipies,
 mater effecta absque alicujus viri copulatione. Ibi
 enim auricula uxor fuit, angelicus autem sermo ma-
 ritus exstitit. Virgo concipies, et post partum virgo
 permanebis, et Filius Dei in te descendet, ut qui
 ascensurus erat cum sublimitatis potentia et clarita-
 tis suæ gloria ad Orientem, convertat gratiam maje-
 statis suæ ad Occidentem. Non te confundat auditus,
 non perturbet conceptus. Non est enim iste conceptus
 necessitas, sed Dei inæstimabilis potestas. Vestietur
 carne, et in tuo virginali utero se recondet, et Filius
 Dei filius hominis esse incipiet, permanens semper
 quod erat. Incommutabilem namque illum credimus,
 sed misericorditer assumens quod non erat, ut in te
 comprehendi possit, quem totus orbis bajulare non
 potuit. Per hunc conceptum non minorabitur virginalis
 castitas, sed magis in te ampliabitur castitatis
 integritas. Mater Conditoris facta es, cum ipse esset
 apud Patrem: et cum nasceretur ex te Matre mansit
 apud Patrem. Semper enim cum Patre, quia absque
 principio, non habet initium temporale. Semper
 enim cum Patre, qui permanet absque initio et fine.
 Facta es scala cœlestis, virga Aaron præ cæteris
 floruit, id est præ cæteris virginitate digna splen-
 didisti. Facta es scala in quam gloria cœlestis de-
 scendit ad inferiora, quatenus humilitas ad cœli sub-
 verberetur altiora. O nova et inaudita conjunctio!
 O ineffabilis et miranda permixtio! Qui enim omnia
 ex nihilo creaverat, creatur; qui capi non poterat,
 comprehenditur; qui omnes divitiis affluentes facit,
 pauper efficitur; Christus, qui perfectus est, eva-
 cuari dignatur. Dicitur enim se evacuasse a forma
 Deitatis in tempore, ut ditaremur ejusdem cœlesti
 perfectione. Ergo, fratres carissimi, Virginem de-
 preceperunt ut hominibus Deum conciliat, et terrena
 cœlestibus concordet. Interveniat pro præteritis, ex-
 orans Filium pro futuris. O Virgo, da non tantum ci-
 bum corporalem, sed angelorum panem intra tui uteri
 claustra descendentem, fac ut timeamus Filium Dei.
Initium enim sapientiæ timor Domini. Si enim quis
 timet Dominum, mandata ipsius custodiet: deinde
 carnalis purgatio sequetur, ut divini luminis radios
 considerare valeamus. Postquam enim carnalis pur-
 gatio nobis dabitur, illuminatio cordis nostri se-
 quetur. Audi itaque, et inclina aurem ad preces
 nostras. O Virgo, quæ merito a nobis laudaris, quæ

post partum virgo permanens a nobis veneraris, ora pro nobis Deum, ut præbeat constantiam, largiatur patientiam: ut concordia firmetur, tolerantia augeatur, ut cum venerit dolor mœroris et miserix, calamitatis et tristitiæ, nos Filio tuo unigenito digneris presentare, qui est unus Deus: quem in substantia unum, in personis trinum confitemur; qui in omnes, et super omnes, et in omnibus nobis; qui ex parte exquiritur, ex parte autem cognoscitur: qui non vult mortem peccatoris, sed ut a via sua mala convertatur. Ora, ut perfectum lumen efficiamur; ut collaudemus te in gloria Filii tui: cui est honor et potestas, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ORATIO BEATI ELEUTHERII

ANIMAM AGENTIS AD DEUM PRO FIDE ET ECCLESIA
TORNACENSI.

Catholica fides non tres deos, sed unum Deum credit et confitetur, adorat et veneratur. Unitas permanet in Trinitate: perfecta Trinitas consistit in unitate. Deus verus, idem D. N. Jesus Christus, de Patre vero secundum divinitatem natus est; juxta humanitatem vero de virgine illibata genitus est. Ab utroque Spiritus sanctus, qui corda incredulorum ad agnitionem veritatis converti faciat, procedit. Filius par Patri ingenito, Spiritus sanctus æqualis Filio ejusdem unigenito; Filius æternum lumen de æterno lumine processit: lucerna indeficiens ab illa invisibili claritate effulsit, cum Virgo Maria æterni Judicis Mater prænuntiata de Spiritu sancto concepit, et Virgo in castitate permanens Dei Filium terris edidit, et post admirabilem partum in virginitate consistens Christum Jesum divino lacte nutritum. O sancta illa pronuntiatio angelica! Mittitur angelus Gabriel ad Virginem mysticæ rei nesciam. Mater Redemptoris ancille assimilatur, cum ab illa angelo respondetur; ait enim: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Igitur Filius Dei caro factus, ut sermo angeli adimpleretur, de gloriosa Virgine nascitur divina inspiratione: in præsepe jacitur, deinde pastoribus ab angelo nuntiatur. Omnia regit regnans in cœlo, parvulusque Dei Filius jacet in præsepio. A matre virgine nutritur, et a magis cum muneribus adoratur. Qui ut humilitatem potentix, et magnificentiam divinitatis suæ nobis ostenderet, omnia. ut homo absque crimine, dignatus est possidere. Peccatum non habuit, mortem pertulit, et nobis morte sua vitam immortalis exhibuit. O mira unigeniti Dei nativitas! O miranda filii hominis prædicatio! O inaudita tanti juvenis sapientia! Prodiert in synagogis Filius Dei, omnesque scribæ et legis doctores per Spiritum sanctum vincit: non tamen ei aliquam secundum quod Filius Dei est, eodem Spiritu inferente virtutem. Filius enim qui æterno Patri cœternus est, nunquam alterius auxilio eguit, quia perfectus est, et in sæcula sæculorum benedictus. Sapientes sapientiam mundo inauditam admirantur. Quam ob causam Filium hominis Judæi a Juda impio et sceleratissimo traditore traditum flagellant, et opprobriis insequuntur. Itaque Christus Jesus,

A qui propter salutem humanæ fragilitatis ad exinanitionem spontaneam se inclinavit, obtulit quidem proprium corpus, non pro se, sed pro nostra redemptione, æterno Patri hostiam veram, hostiam Deo placentem in odorem suavitatis. Quo enim sacrificio vel oblatione egeret, cum liber ab omni peccato, ut Deus, existeret. Quod si omnes peccaverunt, et egent gratia Dei, peccatis namque et malis facinoribus humana ægrotavit natura: ipse vero non ita, licet servi imaginem acceperit, et mortem spontanea voluntate suscepit. De Patre D. N. Jesu Christi sentiebat David propheta cum dicebat: *Redde mihi lætitiæ salutaris tui, et spiritu principali confirma me (Psal. L).* Pater enim principium omnium est, cum quo omnia Filius fecit, Rex regum, pater universitatis, et reformator sæculi labentis. Inter hæc verba sancti viri dolor vulnerum atque animi ipsum duriter coarctabat. Qui faceret? Imminere obitus sui diem videbat, et ecclesias quas intra muros construxerat lapsuras esse sciebat. Itaque cum fletu conversus oravit dicens:

Omnipotens, clementissime Deus, qui in tribus sanctis patriarchis tuis, Abraham videlicet, Isaac et Jacob, voluisti trina invocatione gloriosum nomen tuum invocari, ut per unigenitum Filium tuum Jesum catholicæ fidei cultores eximii agnoscerent, et perfecte crederent, quod in Trinitate perfecta Deus sis Pater ingenitus, æqualis Filio unigenito, atque compar Spiritui sancto: Pater verus, qui Filium verum ante mundi constitutionem et ante rerum stabilitatem genuisti, qui Spiritum sanctum ex te procedentem de cœlis ut corda discipulorum tuorum corroboraret, et nomen Christi hominibus clarificaret, transmisisti: cujus vera Trinitas consistit in unitate, una Deitas permanet in Trinitate, par Filio, æqualis Spiritui sancto. Nihil enim majus tibi, nihil minus alteri. Es enim idem ubique Deus, ubique tua majestas, tuum imperium, tua potentia, qui omnia ex nihilo per Unigenitum tuum formasti: qui descendens in uterum incontaminatæ Virginis formam servitutis nostræ dignatus es accipere, et perfectus Deus postquam hominem induere, ut hominibus subveniret factus caro, et non credentes ad viam veritatis converteret, incarnatus homo. Qui post partum Virginis puer collocatus in cunabulis humilitatem conditionis sibimet exhibuit: qui pastoribus vigilantibus, magisque Æthiopiæ stella præeunte ostensus est ab angelis gaudentibus: qui tentationes diaboli et pro nobis opprobria cæteraque tormenta sustinuit, ut nos a laqueis visibilium et invisibilium hostium liberaret, nostrorumque criminum maculas detergeret, crucis patibulum pertulit, ut nos ad gloriam cœlestis curiæ, quam per Adam perdidimus, renovaret; et filius hominis incarnatus est, ut filios hominum filios Dei cœlestiumque bonorum participes faceret: Tibi supplico, qui auctor nostræ resurrectionis exististi, ut nobis introitum cœlestem aperires, et imperium diaboli captivares, et ascendens in cælum admirabili virtute tua captivitatem nostram duceres captivam: qui morte

tua mortuis vitam, et captivatis reddidisti medelam. Te clementer invoco, te misericorditer appello, ut Tornacenses Ecclesias, quantum potui mea parvitate sublimatas, et omnia habitacula sanctorum ab omni inquietatione demonum conserves et defendas, sublimes et extollas. Oves meas pauculas presentes et subsecuturas, usque in ultimam generationem custodias: ut sciant quia mitis es, Pater misericordiae et pietatis; dator scientiae et veritatis. Illis autem qui me indignum famulum tuum usque ad mortem gladiis et fustibus insecuti sunt, benigne indulge, meque cum sanctis tuis in horreum tuum digneris congregare. Illis etiam, piissime Deus, qui memoriam meam devote coluerint, largire fidem, confer amicitiam, clementissime Deus, qualiter pro fide catholica, pro religione Christiana delectari, clementia tua non ignorat. *Omnia siquidem nuda et aperta sunt oculis tuis.* Ecce nunc tempus resolutionis meae appropinquat. *Aeternae Deus, quid faciam? Mitte me ut sequar David dicentem: Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.* Et iterum ait: *Sitivit anima mea ad Deum vivum: quando veniam, et apparebo ante faciem Dei?* Si potest fieri, permitte me assimilari B. Job, dicenti: *Comparatus sum luto et assimilatus sum favillae et cineri.* In te confido, Deus meus, te quero, te videre desidero, quem semper in terris positus colui: cui me tota dilectione devovi, libera me, qui es benedictus in saecula saeculorum.

Et mox, iterum prorumpens in laudes Dei, ait: Filium illum esse perhibet fides catholica, cui per prophetam clamat Pater, et dicit: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Et iterum: *Tecum principium in die virtutis tuae in splendoribus sanctorum, ex utero ante luciferum genui te.* Ipse est Jesus Christus Dominus noster Patri aequalis invisibilis, procedens de invisibili, alterius de aeterno, immortalis de immortali: qui naturam humanitatis nostrae juxta subsistentiam sibi met uniens ex ipsa corporea et virginali alvo sustinuit nativitatem. Non quod necessario gloriosa illa nativitate eguerit, sed ut ipsas nostrae substantiae sanctificaret primitias: quatenus etiam dum Christus carne unitus a benedicta Virgine Maria processisset; illa tam misera maledictio, quae adversus omne genus humanum prolata fuerat, cessaret, nec ulterius animas et mortalia corpora morti destinaret, atque ut verum esse monstraret, quod voce prophetae praedixerat: *Absorpta est mors in victoria.* Et alibi: *Abstulit Deus omnem lacrymam ab omni facie:* ipse est Christus filius Virginis Mariae, qui surdis auditum, caecis visum restituit; siccis pedibus mare deambulavit, demonia effugavit, ventos et maria placavit,

A mundavit leprosos, curavit paralyticos, mortuos suscitavit, Judaeisque dicebat incredulis: *Si verbis meis non creditis, saltem virtutibus et miraculis credere debetis.* Unus est in Christo Filius Dei, qui sicut in veritate Filius Dei est invisibilis, ita in veritate Christus est visibilis. Induit etenim hominem perfectum Deus perfectus, ut exhiberet perfectam salutem hominibus. Et de Spiritu sancto audiamus prophetam orantem et dicentem: *Spiritum sanctum tuum ne auferas a me.* Temeritatis quidem magna est separare Filium a Patre, Patrem a Filio: Spiritum sanctum quasi non procedentem ab utroque. Inseparabilis enim Deus et inconvertibilis et impassibilis est. Filius, ut supra dictum est, aequalis Patri: Spiritus sanctus nec superior, nec melior ipso est, sed par Patri, aequalis Filio, procedens ab utroque: Spiritum sanctum omnipotens Deus misit in mundum, ut Filium suum clarificaret ingenitus unigenitum. Quia vero Christus Filius Dei humana miracula faciebat, leprosos curabat, mortuos suscitabat, et caetera mundo inaudita, et ad demonstrationem Deitatis, virtute proprii Spiritus utebatur, ab ipso glorificari dicebatur. Verumtamen non est idoneum affirmare, quod D. N. Jesus Christus sit a Spiritu sancto clarificatus, ut pote qui per eum aliena virtute usus fuerit, et per eundem Spiritum virtutem contra immundos spiritus assumpserit; sed potius debemus confiteri ejusdem Spiritum per quem tam proclara miracula fecit. Affirmare etiam convenit omni credenti, illum oblationem vel sacrificium non pro se, sed pro redemptione humani generis obtulisse Patri, cum nulla oblatione eguerit, qui peccatum incontaminatus nescierit. Propterea credat et affirmet fides catholica vivificatricem et propriam ipsius Verbi carnem esse factam. Vita enim naturaliter, ut Deus existens, quia proprie carni unitus est, vivificatricem eam professus est. Quia vero dicit: *Amen amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam aeternam:* non tamen eam ut unius hominis debemus existimare. Juxta naturam enim suam quomodo posset esse vivificatrix caro unius hominis? Fugiat infelix Judaeus: destruat qui nativitatem Christi denegat haereticus. Collaudant Deum in personis trinum, in subsistentia vero unum Deum fideles: quem miseri in ira expectant poenis infernalibus dati, quorum consortio gaudent mali angeli, justi autem expectant pro remuneratione laborum, quorum collegio Dei gratulantur angeli, adjuvante illo cujus beneficia praestantur infirmis, per quem gaudium datur afflictis: cui sit decus, imperium, potentia, cum Patre ingenito et Spiritu sancto per infinita saecula saeculorum. Amen.